

Hallituksen esitys eduskunnalle verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Esityksen mukaan tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotukseen tulisivat julkisiksi. Muuttuneet verotustiedot olisivat julkisia samassa laajuudessa kuin säännönmukaisen verotuksen tiedot nykyään lukuun ottamatta ennakoiden yhteismäärää koskevaa tietoa, joka poistettaisiin kokonaan tuloverotuksen julkisista tiedoista. Muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi pääsääntöisesti verotuksen muuttamista koskevan päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden loppupuolella.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2024. Lakia sovellettaisiin tuloverotuksen verotustietoihin verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksen verotustietoihin verovuodesta 2023 alkaen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Yleisesti verotustietojen julkisuudesta	3
2.2 Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot.....	4
2.3 Verotustietojen julkaisemistapa ja tietojen antaminen.....	5
2.4 Nykytilan arviointi	7
2.4.1 Julkisten tietojen rajoittuminen säännönmukaisen verotuksen tietoihin.....	7
2.4.2 Ennakoiden yhteismäärä tuloverotuksen julkisena verotustietona.....	7
3 Tavoitteet.....	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	9
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	11
5 Lausuntopalaute.....	11
5.1 Johdanto	11
5.2 Päätösten lainvoimaisuus julkistamisen edellytyksenä	11
5.3 Muuttuneiden verotustietojen julkistaminen.....	13
5.4 Muut lausunnoissa esiin tulleet asiat.....	14
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
7 Voimaantulo	17
8 Suhde muihin esityksiin.....	18
8.1 Suhde talousarvioesitykseen	18
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	18
9.1 Johdanto	18
9.2 Julkisuusperiaate	18
9.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja.....	19
LAKIEHDOTUS	22
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta	22
LIITE	25
RINNAKKAISTEKSTI.....	25
Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta	25

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan harmaan talouden vastaisena toimena verotustietojen julkisuutta koskevaa lakia muutetaan siten, että myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotustietoihin tulevat julkisiksi.

Hallitusohjelman kirjausta vastaavasti Valtioneuvoston periaatepäätöksessä 11.6.2020 kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2020–2023 todetaan, että verotustietojen julkisuutta koskevaa lakia muutetaan siten, että myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotustietoihin tulevat julkisiksi. Muutoksen vaikutusarvioissa todetaan, että verotuksen valmistumisen jälkeen tehtyjen muutosten huomioon otaminen julkisissa tiedoissa parantaisi julkisten tietojen laatua ja lisäisi verovelvollisten oikeusturvaa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Verohallinnon kanssa.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 25.3.–5.5.2022. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, elinkeinoelämältä ja muilta sidosryhmiltä, yhteensä 12 taholta. Lausuntopyynnöt ja saadut lausunnot ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella VM026:00/2021](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella/VM026:00/2021).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleisesti verotustietojen julkisuudesta

Verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999), jäljempänä *verotietolaki*. Lain 1 §:n 1 momentin mukaan verotietolakia sovelletaan verotusta varten Verohallinnolle annettuihin ja Verohallinnossa laadittuihin yksittäistä verovelvollista koskeviin asiakirjoihin (verotusasiakirjat) ja niihin sisältyviin tietoihin (verotustiedot).

Lain 2 §:n mukaan verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki ja tietosuojalain (1050/2018) säännöksiä, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Pykälää on muutettu lailla 441/2022, joka tuli voimaan 16.6.2022. Muutos oli osa hallituksen esitystä (HE 90/2021 vp), jossa ehdotettiin muutettaviksi eräiden valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvien lakien muutoksenhakua koskevissa säännöksissä olevat viittaukset kumottuun hallintolainkäyttölakiin (586/1996) viittauksiksi uuteen yleislakiin eli oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (808/2019), joka tuli voimaan vuoden 2020 alussa. Samassa esityksessä ehdotettiin lisäksi muutettavaksi eräisiin lakeihin sisältyvät viittaukset aiemmin kumottuihin muihin lakeihin. Verotietolain 2 §:n muutoksessa oli kysymys tällaisesta viittauksesta aiemmin kumottuun lakiin.

Aikaisemmassa muodossaan lain 2 §:ssä viitattiin henkilötietolakiin (523/1999), joka on kumottu 1.1.2019 alkaen. Henkilötietolain on nyttemmin korvannut Euroopan unionin tietosuojasetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta

2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) ja asetusta täydentävä kansallinen tietosuojalaki. Tietosuojasetusta sovelletaan tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen yhteydessä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn tietosuojalain 2 §:n 1 momentin säännöksen nojalla. Kyseinen säännös ulottaa asetuksen soveltamisen henkilötietojen käsittelyyn myös sellaisen toiminnan yhteydessä, mikä ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan.

Verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan julkisuuslakia, ellei verotietolaissa tai muussa laissa toisin säädetä. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta Verohallinnon hallussa olevasta verotusasiakirjasta siten kuin julkisuuslaissa säädetään, jollei verotietolaista muuta johdu. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaisesti verotustietojen julkisuutta on välttämättömistä syistä rajoitettu. Verotietolain 4 §:n 1 momentissa säädetään, että verotusasiakirjat, jotka koskevat verovelvollisen taloudellista asemaa, sekä muut sellaiset verotusasiakirjat, joista ilmenee tunnistettavissa olevaa verovelvollista koskevia tietoja, on 5–9, 20 d ja 21 §:ssä säädettyin poikkeuksin pidettävä salassa. Pykälän 3 momentin mukaan asianosaisen oikeudesta saada tieto salassa pidettävästä verotusasiakirjasta säädetään julkisuuslaissa.

Verotustietojen julkisuutta on rajoitettu, koska verotustiedot ovat pääsääntöisesti verovelvollisen taloudelliseen asemaan liittyviä tietoja, jotka kuuluvat henkilöiden yksityiselämän suojan piiriin. Julkisuuslainkin mukaan asiakirjat, jotka kuvaavat henkilön taloudellista asemaa, ovat salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja. Yritysten osalta laaja julkisuus puolestaan olisi ongelmallista liike- ja ammattisalaisuuksien säilymisen näkökulmasta. Verotustietojen salassapito parantaa verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuden täyttämistä ja mahdollistaa oikean ja tasapuolisen verotuksen toimittamisen. Verotuksessa tehdään vuosittain miljoonia hallintopäätöksiä, joiden salassa pidettävien ja julkisten osien erottaminen voi edellyttää tapauskohtaista harkintaa ja olla tulkinnanvaraista. Nykyistä julkisuutta voidaan pitää myös kansainvälisesti tarkasteltuna laajana. Verohallinnon julkisista tiedoista onkin säädetty erikseen verotietolaissa.

Tuloverotuksen julkisista tiedoista säädetään verotietolain 5 §:ssä. Lain 6 §:ssä puolestaan säädetään kiinteistöverotuksen julkisista tiedoista ja eräistä muista julkisista verotustiedoista. Lain 8 §:ssä on säännökset yritys- ja yhteisötietojärjestelmän julkisista tiedoista ja 9 §:ssä säilyttäjärekisterin julkisista tiedoista. Lisäksi verotietolain 3 a luvussa säädetään yritysten verovelkarekisteristä ja siihen talletettujen tietojen antamisesta.

2.2 Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot

Tuloverotuksen julkisista tiedoista säädetään verotietolain 5 §:ssä. Pykälän 1 momentissa säädetään luonnollisten henkilöiden ja kotimaisten kuolinpesien julkisista verotustiedoista. Yhteisöjen ja yhteisötuksien julkisista verotustiedoista säädetään pykälän 3 momentissa.

Pykälän 1 momentin mukaan vuosittain toimitetussa verotuksessa tuloverotuksen julkisia verotustietoja ovat verovelvollisen nimi, syntymävuosi ja se maakunta, jonka alueella verovelvollisen verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee. Verovelvollisten, jotka verotetaan verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti, mutta joilla ei ole verotusmenettelystä annetun lain 5 §:n mukaista kotikuntaa, julkisia verotustietoja ovat nimi ja syntymävuosi sekä maakunta, jonka alueella sijaitsee se Verohallinnon yksikkö, joka on toimitannut verovelvollisen verotuksen.

Lisäksi säännöksen mukaan julkisia ovat seuraavat tiedot:

- 1) valtionverotuksessa verotettava ansiotulo;

HE 105/2022 vp

- 2) valtionverotuksessa verotettava pääomatulo;
- 3) kunnallisverotuksessa verotettava tulo;
- 4) tulovero, kunnallisvero sekä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärä;
- 5) ennakoiden yhteismäärä;
- 6) veronkannossa maksettava ja palautettava määrä.

Verotietolain 5 §:n 3 momentin mukaan vuosittain toimitetussa verotuksessa yhteisöjen ja yhteisötuksien verotustiedoista julkisia ovat verovelvollisen nimi, kotikunta sekä yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi julkisia ovat seuraavat tiedot:

- 1) verotettava tulo;
- 2) maksuunpannun veron yhteismäärä;
- 3) ennakoiden yhteismäärä;
- 4) veronkannossa maksettava tai palautettava määrä.

Pykälän 4 momentin mukaan henkilön ja yhteisön yleisradioveron määrä sisältyy 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärään. Pykälän 5 momentin mukaan maksuunpantujen verojen määrään tai veronkannossa maksettavaan tai palautettavaan määrään ei kuitenkaan sisälly huojennettu viivästyskorko eikä palautuskorko.

Pykälän 6 momentissa on säädetty ajankohdasta, jolloin tuloverotuksen tiedot tulevat julkiseksi. Säännöksen mukaan 5 §:ssä tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisina ja tulevat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa. Esimerkiksi verovuoden 2020 tuloverotusta koskevat tiedot tulivat julkisiksi 10.11.2021.

Kiinteistöverotuksen julkisista tiedoista säädetään verotietolain 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Kiinteistöverotuksessa julkisia tietoja ovat kiinteistötunnus, kiinteistön laskennallinen kiinteistövero sekä kiinteistöverovelvollisen nimi. Tuloverotuksen julkisten tietojen tavoin edellä mainitun pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto on myös kiinteistöverotuksessa julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena. Kiinteistöverotuksen tiedot tulevat julkiseksi verovuoden marraskuun alussa. Esimerkiksi vuoden 2021 kiinteistöverotuksen tiedot tulivat julkisiksi 10.11.2021.

2.3 Verotustietojen julkaisemistapa ja tietojen antaminen

Tuloverotuksen julkisten tietojen julkaisemistapa ja tietojen antaminen perustuvat julkisuuslain 16 §:n säännökseen. Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Henkilöasiakkaiden julkiset verotiedot ovat nähtävillä Verohallinnon tietojen näyttämistä varten kehittämässä sovelluksessa (Julkis). Yleisö voi käyttää sovellusta Verohallinnon palvelupisteissä olevilla asiakaspäätteillä.

Julkiset tiedot ovat nähtävissä päätteiltä verovuositain, maakunnittain ja verovelvollisen nimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä laadittuina luetteloina. Tiedot ovat nähtävissä Julkis-sovelluksesta verovuodesta 2010 alkaen. Asiakaspäätteeltä tietoja ei voi tulostaa tai kopioida tietovälineelle, mutta tietojen katselija voi itse tehdä muistiinpanoja tiedoista. Yksittäisten verovelvollisten verotustietoja voi kysyä myös suullisesti puhelimesta tai verotoimiston asiakaspalvelussa.

Verotuksen julkisten tietojen katselu verotoimiston asiakaspäätteiltä ei edellytä tietojen katselijan kirjautumista ja tunnistautumista. Tietojen katselijan tai niitä suullisesti kysyvän ei tarvitse muutoinkaan kertoa nimeään eikä ilmoittaa katselemiensa ja kyselemiensä tietojen käyttötarkoitusta. Julkis-sovellukseen ei jää myöskään lokitietoja siitä, kenen verovelvollisen verotustietoja on haettu ja katseltu.

Verotuksen julkisia tietoja voidaan antaa myös yksittäisinä otteina. Luonnollisten henkilöiden tuloverotuksen julkisten tietojen luovuttaminen otteella edellyttää tietojen käyttötarkoituksen selvittämistä. Paperille tulostetut otteet ovat lähtökohtaisesti maksullisia.

Myös yhteisöasiakkaiden tuloverotuksen julkiset tiedot ovat nähtävillä Julkis-sovelluksessa verotoimistojen asiakaspäätteillä. Julkis-sovelluksesta voi katsella yhteisöverotuksen tietoja verovuodesta 2010 alkaen. Yhteisöasiakkaita koskevat verotuksen julkiset tiedot ovat lisäksi kenen tahansa nähtävillä ja esimerkiksi kopioitavissa vero.fi-sivustolla excel-muotoisessa taulukossa ja ne ovat avoimen datan periaatteiden mukaisesti edelleen hyödynnettävissä. Tietojen katselu ja käyttö eivät edellytä tunnistautumista tai kirjautumista eikä tietojen käytöstä jää lokimerkintöjä.

Kiinteistöverotuksen julkisten tietojen nähtävillä pitämiseen ja tietojen antamiseen sovelletaan julkisuuslain 16 §:n säännöksiä vastaavalla tavalla kuin tuloverotuksen julkisiin tietoihin. Kiinteistöverotuksen julkiset verotiedot ovat nähtävillä Julkis-sovelluksessa. Yleisö voi käyttää sovellusta Verohallinnon toimipisteissä olevilla asiakaspäätteillä. Kiinteistöverotuksen tiedot ovat nähtävissä Julkis-sovelluksesta verovuodesta 2011 alkaen. Kiinteistöjen tietoja voi hakea vain kiinteistötunnuksella tai määräalan tunnuksella. Tietoja ei voi hakea verovelvollisen nimellä. Asiakaspäätteeltä ei voi tulostaa tai kopioida tietoja tietovälineelle, mutta tietojen katselija voi itse tehdä muistiinpanoja tiedoista. Yksittäisten kiinteistöjen verotustietoja voi kysyä myös suullisesti puhelimesta tai verotoimiston asiakaspalvelussa.

Kiinteistöverotuksen julkisten tietojen katselu verotoimiston asiakaspäätteiltä ei edellytä kirjautumista ja tunnistautumista. Tietojen katselijan tai niitä suullisesti kysyvän ei tarvitse muutoinkaan kertoa nimeään eikä ilmoittaa tietojen käyttötarkoitusta. Julkis-sovellukseen ei jää myöskään lokitietoja siitä, minkä kiinteistön verotustietoja on haettu ja katseltu.

Kiinteistöverotuksen julkisia tietoja voidaan antaa myös yksittäisinä otteina. Luonnollisten henkilöiden kiinteistöverotuksen julkisten tietojen luovuttaminen otteella edellyttää tietojen käyttötarkoituksen selvittämistä. Paperille tulostetut otteet ovat lähtökohtaisesti maksullisia.

2.4 Nykytilan arviointi

2.4.1 Julkisten tietojen rajoittuminen säännönmukaisen verotuksen tietoihin

Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ovat säännönmukaisen verotuksen tietoja. Verotuksen julkisista tiedoista käy siten ilmi verovelvollisen verotuksen tilanne verotuksen päättymishetkellä. Jos Verohallinto oikaisee verovelvollisen verotusta verotuksen päättymisen jälkeen tai jos verovelvollisen verotusta muutetaan muutoksenhaun perusteella, verotuksen muutokset eivät tule miltään osin yleisöjulkiseksi. Julkiset verotustiedot eivät siten vastaa kaikilta osin tosiasiallista verotuksen lopputulosta niissä tilanteissa, kun verotusta on muutettu verotuksen päättymisen jälkeen. Verohallinto tekee vuosittain tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa noin 100 000 muutosverotuspäätöstä.

Verovuodesta 2018 alkaen tuloverotuksessa on otettu käyttöön verotuksen verovelvolliskohtainen päättymisen. Valtaosalla verovelvollisista säännönmukainen verotus päättyy verovuotta seuraavan vuoden touko- tai kesäkuussa. Verotuksen päättymisajankohdasta riippumatta kaikkien verovelvollisten verotustiedot tulevat julkisiksi samana ajankohtana marraskuun alussa eli huomattavasti sen jälkeen, kun verotus on suurimmalla osalla verovelvollisista jo päättynyt. Osalla verovelvollisista verovuoden verotustiedot ovat myös voineet muuttua jo ennen tietojen julkiseksi tuloa esimerkiksi täydentävän verotuspäätöksen, oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tai verotuksen oikaisupäätöksen johdosta. Muutosverotuksen tiedot eivät ole julkisia tietoja näissäkään tapauksessa. Näissä tilanteissa tuloverotuksen julkiset tiedot eivät vastaa verovuoden tuloverotuksen voimassa olevaa tilannetta tietojen julkaisuajankohtana kyseisen verovelvollisen osalta. Kiinteistöverotuksessa verotuksen verovelvolliskohtainen päättymisen on ollut voimassa verovuodesta 2020 alkaen. Myös kiinteistöverotuksessa voi siten olla tilanteita, joissa verotustiedot ovat voineet muuttua ennen julkisten verotustietojen julkaisuajankohtaa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan käsiteltävien henkilötietojen tulee olla täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Asetuksen mukaan on myös toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan ja oikaistaan viipymättä (yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artikla). Nykyiset säännönmukaisen verotuksen julkiset tiedot ovat sinänsä lähes poikkeuksetta oikein ja täsmällisiä, jos oikeellisuuden kriteerinä pidetään sitä, että julkaistavat tiedot vastaavat verovelvollisen säännönmukaisen verotuksen verotuspäätöksen tietoja. Jos taas oikeellisuuden kriteerinä pidetään sitä, että julkisten verotustietojen tulee kertoa verovelvollisen verovuoden verotuksen lopputulos verovelvollisella verovuonna tosiasiasa olleiden tulojen, vähennysten ja muiden veroperusteiden mukaan oikein laskettuna, nykyinen, pelkästään säännönmukaisen verotuksen tietojen julkistaminen ei olisi riittävää, vaan myös niihin tehdyt oikaisut ja muut muutokset tulisi julkistaa.

2.4.2 Ennakoiden yhteismäärä tuloverotuksen julkisena verotustietona

Tieto ennakoiden yhteismäärästä on säännönmukaisen verotuksen julkinen tieto sekä henkilöasiakkaiden että yhteisöasiakkaiden tuloverotuksessa. Ennakoiden yhteismäärä sisältää verovelvollisen verojen suorituksiksi luetut ennakonpidätykset ja ennakokannossa maksettavat määrät. Ennakot luetaan verojen suorituksiksi ja liikaa maksetut ennakot palautetaan säännönmukaisen verotuksen päätyttyä, eikä ennakoita käsitellä enää muutosverotuksessa.

Ennakokannossa maksettujen ennakkojen hyväksi lukemista koskeva menettely muuttui henkilöasiakkaiden tuloverotuksessa verovuodesta 2018 alkaen. Yhteisöjen tuloverotuksessa menettely muuttui jo verovuodesta 2017 alkaen. Muutoksen myötä ennakot luetaan verotuksessa hyväksi sen mukaisesti kuin ne on määrätty verovelvollisen maksettavaksi. Maksamatta olevia

ennakon eria, jotka tarvittaisiin verovuodelta määrättävän veron suoritukseksi, ei verotuksen päättyessä poisteta perinnästä, vaan niiden perintätoimet jatkuvat keskeytyksettä. Kun ennako luetaan hyväksi määrätyn mukaisena, maksamatta jäänyttä ennakkoa vastaavaa veroa ei määrätä uudelleen maksettavaksi jäännösverona. Ennakoiden hyväksi lukemisesta säädetään verotusmenettelystä annetun lain 34 §:n 1 momentissa.

Aikaisemmassa menettelyssä maksamatta jääneet ennakot poistettiin ennen verotuksen päättymistä. Niiden perintätoimet lopetettiin. Jos maksamattomat ennakot olisivat olleet tarpeen verovuoden lopullisen veron suorittamiseksi, niitä vastaava vero määrättiin maksettavaksi jäännösverona.

Tieto verovelvollisen ennakoiden määrästä ei ole samalla tapaa merkityksellinen verotuksen julkisena tietona kuin tieto verovelvollisen verotettavan tulon määrästä, verovuodelta määrättyjen verojen ja maksujen kokonaismäärästä ja tieto maksettavan tai palautettavan veron määrästä.

Lisäksi aikaisemmasta poiketen ennakoiden määrää koskeva tieto voi sisältää edellä kuvatusta menettelymuutoksesta johtuen sellaisia hyväksi luettuja ennakkoveroja, joita verovelvollinen ei ole tosiasiallisesti maksanut. Aikaisemmin maksamattomat ennakot eivät sisällyneet ennakoiden määrää koskevaan tietoon. Tämä heikentää ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitystä entisestään.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa verotuksen julkisten tietojen laatua ja oikeellisuutta ottamalla huomioon myös verotuksen päättymisen jälkeen verotukseen tehdyt muutokset. Muutosverotuksen tietojen julkisuus edistää myös henkilötietojen suojan parempaa toteutumista ja parantaa verovelvollisten oikeusturvaa. Henkilötietojen suojaa koskevat säännökset edellyttävät käsitteilyn tarkoitukseen nähden virheellisten tietojen oikaisua.

Muutosverotuksen tietojen julkistamisen toisena tavoitteena on edistää harmaan talouden torjuntaa. Tieto siitä, että esimerkiksi verotarkastuksen perusteella verotuksen oikaisulla verovelvollisen tuloon lisätty tulo näkyisi verotuksen julkisissa tiedoissa verotettavan tulon ja veron määrän lisääntymisenä, saattaisi ehkäistä ryhtymistä harmaan talouden toimintaan.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että myös verotuksen päättymisen jälkeen verotukseen tehdyt muutokset tulisivat julkisiksi tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa. Muutosverotuksen tietojen julkisuus vastaisi laajuudeltaan nykyisin julkisia säännönmukaisen tuloverotuksen tai kiinteistöverotuksen tietoja lukuun ottamatta ennakoiden määrää koskevaa tietoa tuloverotuksessa. Ennakoiden määrää koskeva tieto ehdotetaan samalla poistettavaksi kokonaan tuloverotuksen julkisista tiedoista.

Ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitys muiden julkisten tietojen rinnalla on vähäinen. Ennakkoverojen hyväksi lukemista koskevissa säännöksissä tapahtuneet muutokset ovat myös osaltaan heikentäneet ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitystä julkisena tietona. Aikaisemmasta poiketen kyseinen tieto voi nykyisin sisältää myös sellaisia määrättyjä ennakkoveroja, joita verovelvollinen ei ole maksanut.

Muutosverotuksen tiedot tulisivat pääsääntöisesti julkisiksi muutoksen tekemistä seuraavan kuukauden 20. päivän jälkeen. Muutosverotuksen tietoja ei kuitenkaan julkistettaisi ennen kuin saman verovuoden säännönmukaisen verotuksen tiedot ovat tulleet julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa tuloverotuksessa ja verovuoden marraskuun alussa kiinteistöverotuksessa. Verotuksen verovelvolliskohtaisen päättymisen johdosta verotusta voidaan nykyään muuttaa jo ennen verovuotta seuraavan vuoden marraskuuta. Tällaiset muutosverotuksen tiedot tulisivat julkisiksi verovuotta seuraavan vuoden marraskuussa. Verotustietojen julkaisemistapaan ja tietojen antamiseen julkisista verotustiedoista ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia. Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot olisivat jatkossakin nähtävillä erillisessä sovelluksessa Verohallinnon palvelupisteissä olevilla asiakaspääteillä. Sovelluksesta olisi nähtävissä sekä säännönmukaisen verotuksen tiedot että verotuksen päättymisen jälkeen muuttuneet tiedot. Jos verovelvollisen verovuoden verotukseen olisi tehty muutoksia useampana kertaan, näkyisivät kaikki muutokset sovelluksessa. Yksittäisten verovelvollisten verotustietoja voisi kysyä myös jatkossa suullisesti puhelimesta tai verotoimiston asiakaspalvelussa. Julkiset verotustiedot eivät kuitenkaan olisi jatkossakaan yleisesti saatavilla internetissä.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.9.2024. Muutosverotuksen tiedot olisivat julkisia tuloverotuksessa verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksessa verovuodesta 2023 alkaen. Lain voimaantuloajankohtaa koskevassa ehdotuksessa on otettu huomioon muutosten toteuttamisen arvioitu kesto. Muutosverotustietojen julkisuuden toteuttaminen edellyttää Verohallinnolta laajakokoista tietojärjestelmätyötä, jonka suunnitteluun, määrittelyyn ja hankinnan mahdolliseen kilpailutukseen kuluva aika on myös syytä ottaa huomioon lain voimaantulon ajankohdasta päättävässä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset yrityksiin

Esityksellä ei arvioida olevan vähäistä suurempia vaikutuksia yritysten kustannuksiin, yritysten väliseen kilpailuun tai markkinoiden toimivuuteen. Esityksen vaikutuksia yritysten käyttäytymiseen harmaan talouden osalta on kuvattu alla tarkemmin julkiseen talouteen kohdistuvia vaikutuksia kuvaavassa osiossa.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksen keskeisenä tavoitteena on verotuksen julkisten tietojen laadun ja oikeellisuuden parantaminen. Esityksellä tavoitellaan myös harmaan talouden vähentämistä. Tavoitteena on, että muutosverotustietojen julkisuus vaikuttaisi ennalta ehkäisevästi verovelvollisten toimintaan.

Muutosverotuksen julkisista tiedoista voitaisiin tehdä havaintoja niistä tapauksista, joissa verovelvollisen tuloihin on lisätty aiemmin verottamatta jäänyttä tuloa tai hänen suoritettavakseen on muusta syystä määrätty jälkikäteen veroja. Tieto tällaisten tietojen julkaisemisesta ja tiedon julkistamista mahdollisesti seuraava asian käsittely julkisuudessa voisi osassa tapauksia vaikuttaa harmaata taloutta ennalta ehkäisevästi. Toisaalta on huomattava, että muutosverotustapausten kokonaismäärästä tällaisten tapausten osuus on vähäinen, koska valtaosa muutosverotuksen tapauksista on oikaisuja verovelvollisen hyväksi, ja yleistä mielenkiintoa herättävien tapausten osuus on vieläkin vähäisempi. Lisäksi monen harmaan talouden toimijan toimintatapa on sellainen, että verotustietojen julkisuudella ei ole merkitystä päätöksissä ryhtyä lainvastaiseen toimintaan. Vaikutuksia arvioitaessa on myös hyvä ottaa huomioon, että veron määrään voi tulla

lisäystä useasta syystä. Verovelvollisen verotettavan tulon tai verojen määrän lisääntymisestä julkisissa tiedoissa ei siten voida päätellä sitä, että kysymys olisi ollut harmaasta taloudesta.

Muutosverotuksen tietojen julkisuudella voisi lisäksi olla vaikutusta aggressiivista verosuunnittelua harjoittavien toimijoiden toimintaan. Veron välttely tai veron kiertämiseksi katsottava toiminta voisi olla vähemmän houkuttelevaa, jos tieto tulon tai veron määrän lisäyksestä jälkikäteen esimerkiksi verotarkastuksen seurauksena olisi julkinen ja asiaa saatettaisiin käsitellä julkisuudessa.

Esityksen vaikutuksista verotuottoihin ei ole mahdollista tehdä euromääräistä arvioita.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Muutosverotuksen tietojen julkisuus toteutettaisiin siten, että verotuksen julkisista tiedoista pidettäisiin ja julkaistaisiin vain yhtä verovuosiakohtaista päivitettävää luetteloa. Säännönmukaisen verotuksen tiedoista muodostettua luetteloa täydennettäisiin muutosverotuksen tiedoilla sitä mukaa kun muutosverotusta koskevia päätöksiä tehdään. Verovelvollisen verovuoden verotustiedot olisivat yhdellä ja samalla luettelolla, ja mahdollisen muutosverotuksen tiedot olisivat nähtävissä verovelvollisen säännönmukaisen verotuksen tietojen yhteydessä, jolloin oikaisujen ja muutosten havaitseminen olisi vaivatonta.

Verovelvollisen säännönmukaisen verotuksen tiedot jäisivät julkisiksi, vaikka verovelvollisen verotusta olisi sen jälkeen muutettu muutosverotuksessa. Verovelvollisen muutosverotuksen tiedot näytettäisiin verovelvollisen säännönmukaisen verotuksen tietojen yhteydessä omina erittelyinä. Tietojärjestelmä yhdistäisi säännönmukaisen verotuksen ja muutosverotuksen tiedot toisiinsa verovelvollisen henkilötunnuksen tai muun verovelvollisen yksilöivän tietojärjestelmässä käytetyn tunnuksen avulla. Henkilötunnus tai muu yksilöivä tunnus ei olisi verotuksen julkinen tieto, eikä sitä näytettäisi verovelvollisen säännönmukaisen verotuksen tai muutosverotuksen julkisissa tiedoissa.

Verohallinnon nykyisin käytössä olevan Julkis-sovelluksen avulla verotuksen julkiset tiedot ovat nähtävillä vain verotoimiston asiointipisteissä. Nykyinen sovellus on teknisenä ratkaisuna jo elinkaarensa loppupuolella, eikä tulevia muutoksia tietosisältöön, järjestelmiin, julkaisutapaan ja muita ulkoisia vaatimuksia olisi välttämättä mahdollista toteuttaa. Nykyistä Julkis-sovellusta ei voida laajentaa toiminnallisesti siten, että saman verovelvollisen muutosverotuksen tiedot pystyttäisiin yhdistämään säännönmukaisen verotuksen tietoihin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Edellä kuvatut toiminnallisuudet, tietojärjestelmän ylläpidettävyyksivaatimukset ja muutosvalmiudet huomioiden, edellyttäisivät jatkuvasti päivitettävän julkisten verotustietojen luetteloon perustuvan uuden ratkaisun kehittämistä. Järjestelmän uudistaminen olisi perusedellytys toiminnan jatkuvuuden turvaamiselle, jotta sen edellyttämä ylläpidettävyyys ja muutosvalmiudet voitaisiin turvata ja lisäksi samalla mahdollistettaisiin tietosisältöön, järjestelmiin ja julkaisutapaan myöhemmin mahdollisesti tulevien muutosten haltuunottoedellytyksiä.

Uuden järjestelmän käyttöönotosta Verohallinto on arvioinut aiheutuvan noin 1 280 000 euron investointikustannukset, josta ulkoisten asiantuntijapalveluiden osuus on noin 800 000 – 1 000 000 euroa. Verohallinto arvioi uuden ratkaisun vuotuisen ylläpidon kustannukseksi noin 200 000 euroa, josta järjestelmätyön osuus on noin 80 000 – 100 000 euroa ja oman henkilöstön henkilötyömäärä noin 100 henkilötyöpäivää.

Uuden ratkaisun investointi- ja käyttöönottokustannukset katettaisiin vuosien 2020–2023 harmaan talouden torjunnan toimenpideohjelman yhteensä 1 280 000 euron investointivarauksesta, ja tältä osin määräraharave on jo huomioitu Verohallinnon voimassa olevassa määräraha-kehityksessä vuosille 2022–2023. Verohallinnon tavoitteena on, että nykyisin Julkis-sovelluksessa olevien verovuosien julkiset verotustiedot siirretään uuteen sovellukseen viimeistään vuonna 2026 ja Julkis-sovellus lakkautetaan. Sovelluksen vuosittaiset käyttömenot Verohallinto kattaisi tällöin voimassa olevasta määräraha-kehityksestään.

4.2.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Verotustietojen julkisuuden laajentamisella muutosverotuksen tietoihin tavoitellaan ensisijaisesti julkisten verotustietojen laadun ja oikeellisuuden parantamista. Yksittäisen verovelvollisen oikeusturva parani, kun myös verotukseen tehdyt muutokset tulisivat julkisiksi eikä virheellinen säännönmukaisen verotuksen tieto jäisi ainoaksi julkiseksi verotustiedoksi. Muutos toteuttaisi myös yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset siitä, että käsiteltävien henkilötietojen tulee olla täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä, ja että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan ja oikaistaan viipymättä.

5 Lausuntopalaute

5.1 Johdanto

Esitysluonnoksesta annettiin lausuntokierroksella 12 lausuntoa. Lausunnoissa pidettiin yleisesti verotustietojen julkisuutta tärkeänä avoimuutta edistävänä sekä korruptiota ja harmaata taloutta ehkäisevänä tekijänä. Myös esityksen tavoitetta edistää julkisten verotustietojen oikeellisuutta pidettiin kannatettavana lähtökohtana. Julkiseksi tulevien muuttuneiden verotustietojen sisällön suhteen lausunnoissa esitettiin eriäviä näkökulmia. Osassa lausuntoja esitettiin, että tiedot tulisivat julkisiksi vasta siinä vaiheessa, kun verotuksen muutokset ovat tulleet lainvoimaisiksi. Osassa lausuntoja puolestaan kannatettiin ehdotettua mallia, jossa julkiseksi tuleminen ei riipu päätöksen lainvoimaisuudesta.

Verohallinto esitti lausunnossaan, että muutokset tulisivat voimaan ehdotetusta poiketen vasta 1.11.2024 tai 1.9.2024. Lausunnossa pidettiin ehdotettua voimaantuloajankohtaa heinäkuussa 2024 hankalana heinäkuulle ajoittuvan lomakauden johdosta. Lausunnossa todettiin, että muutosverotusta koskevien tietojen julkisuus on merkittävä muutos tuloverotuksen julkisten tietojen palveluissa ja oletettavaa on, että muutoksen käyttöönotossa tarvitaan tehostetusti oikeudellista, verotuksellista sekä tietoteknistä asiantuntijaosaamista useamman viikon ajan. Verohallinnon esiin tuomat seikat on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa ja lakimuutosten voimaantuloa ehdotetaan siirrettäväksi kahdella kuukaudella eli lakimuutos tulisi voimaan 1.9.2024.

Jatkovalmistelussa esityksessä on otettu huomioon oikeusministeriön lausunnossaan tekemät huomiot, jotka koskivat esitysluonnoksessa kumottavaksi ehdotettua verotietolain 2 §:ää. Myös oikeusministeriön esittämät huomiot koskien henkilötietojen suojaa on otettu huomioon esityksen perusteluissa.

5.2 Päätösten lainvoimaisuus julkistamisen edellytyksenä

Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Keskuskauppakamari ry, Suomen Yrittäjät ry ja Veronmaksajain Keskusliitto ry ovat esittäneet lausunnoissaan, että muuttuneet verotustiedot tulisivat julkisiksi vasta sen jälkeen, kun muutosta koskenut päätös on saanut lainvoiman. Lausunnoissa pidetään muuttuneiden verotustietojen julkistamisesta aiheutunutta mahdollista kielteistä julki-

suutta epäoikeudenmukaisena niissä tilanteissa, joissa Verohallinto on esimerkiksi verotarkastuksen perusteella määrännyt verovelvolliselle lisää veroa maksettavaksi oikaisupäätöksellä, mutta joissa oikaisupäätös sittemmin kumotaan muutoksenhaun johdosta.

Verotuksessa muutoksenhaku- ja oikaisuajat ovat verrattain pitkiä. Tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa verovelvollisella on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus kolmen vuoden kuluessa verovuoden päättymistä seuraavan kalenterivuoden alusta. Vastaava määräaika koskee myös pääsääntöisesti tilanteita, joissa Verohallinto oikaisee verovelvollisen verotusta. Laissa säädellyissä erityistilanteissa määräaika Verohallinnon tekemälle oikaisulle voi kuitenkin olla jopa kuusi vuotta verovuoden päättymistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Verovelvollisen verotuspäätös sisältää tavallisesti useita yksittäisiä osakysymyksiä kuten esimerkiksi tulonhankkimiskulujen vähentämistä tai arvopapereiden luovutusvoittoa koskevat verotusratkaisut. Verovelvollisen oikaisuvaatimus tai Verohallinnon oikaisupäätös puolestaan koskee usein vain yhtä tiettyä tai muutamaa yksittäistä verotuskysymystä. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa verovelvollisen yksittäinen verotuskysymys voi olla saanut lainvoiman esimerkiksi sillä perusteella, että oikaisuvaatimukseen annetusta ratkaisusta ei ole valitettu määräajassa hallinto-oikeuteen. Tällöin kuitenkin muutoksenhakuajaa verotuspäätöksen muista verotuskysymyksistä voi olla vielä jäljellä. Samoin on mahdollista, että esimerkiksi vain osasta oikaisulautakunnan ratkaisemista vaatimuksista on valitettu hallinto-oikeuteen. Tällöin päätös on saanut lainvoiman vain siltä osin kuin siitä ei ole valitettu. Verovelvollisen verotuksessa voi olla myös useita erillisiä asioita koskevia muutoksenhakuja vireillä samanaikaisesti. Edellä esitetty huomioon ottaen verotuspäätöksen lainvoimaisuutta ei voida pitää yksiselitteisenä yksittäistä verotusratkaisua laajemmalla tasolla. Lopullisesti verovelvollisen verotus ja sitä koskeva verotuspäätös on lainvoimainen vasta silloin, kun siihen ei voi enää hakea miltään osin muutosta tai Verohallinto ei voi enää määräaikojen puitteissa oikaista verotusta.

Esityksessä ehdotetaan, että verotuksen päättymisen jälkeen julkisiksi säädettyihin tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen verotustietoihin tehdyt muutokset olisivat julkisia. Kysymys on verotuksen lopputulosta koskevista tiedoista, kuten esimerkiksi verotettavan tulon ja maksuunpantujen verojen yhteismäärästä, jotka ovat muuttuneet verotuksen muuttamista koskevan päätöksen johdosta. Kysymys ei siten ole yksittäisen verotuksen muuttamista koskevan päätöksen julkistamisesta. Siten myöskään muuttuneiden verotustietojen julkiseksi tulemista ei voida sitoa yksittäisten verotusta koskevien päätösten lainvoimaiseksi tulemiseen. On myös huomionarvoista, että nykyisin julkiset säännönmukaisen verotuksen tiedot tulevat joka tapauksessa julkiseksi verotuksen päätyttyä, vaikka verotuspäätös ei tässä vaiheessa ole koskaan lainvoimainen. Verotustietojen julkiseksi tulemista ei ole perusteltua säännellä eri tavalla pelkästään sen takia, onko verotuslaskenta tehty säännönmukaisen verotuksen yhteydessä vai verotuksen muuttamista koskevan päätöksen yhteydessä.

Esityksen tavoitteena on lisätä verotustietojen julkisuutta sekä parantaa julkisten tietojen oikeellisuutta. Muuttuneiden verotustietojen julkaiseminen vasta sen jälkeen, kun päätös on lainvoimainen, ei edistäisi edellä mainittuja tavoitteita. Jos muutosverotuksen tiedot tulisivat julkisiksi vasta lainvoimaisina, tapahtuisi tämä muutoksenhakuprosessin kesto huomioon ottaen huomattavalla viiveellä verrattuna esityksessä ehdotettuun julkiseksi tulemisen ajankohtaan päätöstä seuraavan kuukauden loppupuolella.

Osassa lausuntoja on kannettu huolta virheellisten verotuspäätösten sisältämien julkisten verotustietojen verovelvolliselle mahdollisesti aiheuttamasta mainehaitasta. Verotuksessa tulee vastaan usein tulkinnanvaraisia oikeus-, tosiseikka- ja näyttökysymyksiä, joita muutoksenhakuasteet joutuvat arvioimaan. Verovelvollisen muutoksenhaun menestyminen voi olla myös seu-

rausta monesta asiasta. Miljoonien Verohallinnon tekemien verotuspäätösten joukossa osa päätöksistä on virheellisiä. Virheelliset päätökset korjaavien päätösten tiedot tulisivat myös julkiseksi. Toisaalta verovelvollinen esittää usein vasta muutoksenhaun yhteydessä sellaista selvitystä, jonka perusteella verovelvollisen vaatimus hyväksytään. Verohallinnon ja valtiovarainministeriön välisessä tulossopimuksessa yhdeksi tavoitteeksi on asetettu verotuspäätösten pysyvyys hallinto-oikeudessa. Verohallinnon vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan verotuspäätösten pysyvyys hallinto-oikeudessa oli 86 prosenttia.

Ehdotettu julkiseksi tuleminen ajankohta muuttuneille verotustiedoille toteuttaa paremmin edellytystä tietojen oikeellisuudesta kuin lausunnoissa esitetty tietojen julkistaminen vasta lainvoimaisena, mikä johtaisi väistämättä tietojen julkistamisen viivästymiseen. Tietojen oikeellisuutta palvelisi kokonaisuus huomioon ottaen se, että viimeisimpään verotuslaskentaan perustuvat, ja siten kulloisellakin hetkellä voimassa olevan verotuksen tiedot tulisivat julkiseksi muutoksenhakumahdollisuudesta huolimatta. Tämä toteuttaisi myös avoimen hallinnon ja julkisuusperiaatteen tavoitteita. On myös huomattava, että verotuksessa päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus poikkeaa hallintolain pääsäännöstä, jonka mukaan päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Verotuksessa verot on maksettava vireillä olevasta muutoksenhausta huolimatta.

Verohallinto ei tarvitse verotuksen toimittamisessa tietoa verotusta koskevien päätösten lainvoimaisuudesta, koska verot ovat suoraan ulosottokelpoisia. Tämä tarkoittaa, että erääntynyttä ja maksamatta olevaa veroa voidaan periä ulosottoin eli tehdä täytäntöönpanotoimia ilman tuomioistuimen vahvistusta ja vaikka veroa koskeva muutoksenhakumenettely olisi kesken. Verohallinnolla ei siten ole tarvetta seurata päätösten lainvoimaisuutta systemaattisesti ja järjestelmällisesti. Verohallinto toki saa tietoa hallinto-oikeuteen oikaisulautakunnan päätöksistä tehdyistä valituksista, mutta tämä tieto ei ole kattavaa ja reaaliaikaista, eikä sitä voida käyttää verotustietojen julkisuuden perustana.

Lausuntopalaute ei aiheuta tältä osin tarvetta muuttaa esitystä, kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat verotuspäätösten lainvoimaisuudesta.

5.3 Muuttuneiden verotustietojen julkistaminen

Elinkeinoelämän keskusliitto ry ja Veronmaksajain Keskusliitto ry esittivät lausunnoissaan, että muuttuneiden verotustietojen julkistamisajankohdasta pitäisi säätää ehdotettua tarkemmin. Lisäksi Elinkeinoelämän keskusliitto ry esitti, että valtiovarainministeriön tulisi pyytää Finanssivalvonnalta lausunto siitä, miten ehdotettu laajennettu verotustietojen julkisuus on parhaiten yhteensovitettavissa sisäpiirisääntelyn kanssa.

Jatkovalmistelussa muuttuneiden verotustietojen julkistamisajankohtaa koskevaa säännösehdoista on tarkennettu. Käytännössä Verohallinto pystyy julkaisemaan julkisiin verotustietoihin tehdyt muutokset seuraavan kuukauden loppupuolella. Tietyn julkaisupäivämäärän säätäminen ei kuitenkaan ole perusteltua, koska tietojen oikeellisuuden varmistamiseen ja testaukseen on varauduttava häiriötilanteiden varalta. Ehdotusta on tältä osin muutettu siten, että verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneet tiedot tulevat julkiseksi Verohallinnon päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, mutta kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20. päivänä. Tämä antaisi myös pykälän sanamuodon tasolla verovelvolliselle aikaa täyttää sisäpiirintietoa koskevat julkistamisvelvollisuutensa.

Lisäksi Veronmaksajain Keskusliitto ry ja Suomen Yrittäjät ry katsoivat lausunnoissaan, että vain viimeisimmän verotustietoihin tehdyn muutoksen tulisi olla julkinen. Esityksen tavoittei-

den kannalta alkuperäisen säännönmukaisen verotuksen tietojen sekä sen jälkeen tietoihin tulleiden muutosten pysyminen saatavilla toteuttaisi avoimuutta ja tietojen julkisuutta tehokkaammin kuin vain viimeisimmän päätöksen mukaisen tiedon julkisuus. Lausunnot eivät anna aihetta muuttaa tältä osin esitystä.

5.4 Muut lausunnoissa esiin tulleet asiat

Useat lausunnonantajat (esimerkiksi Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry ja Finnwatch ry) katsoivat, että verotietojen julkisuutta tulisi laajentaa edelleen läpinäkyvyyden ja tiedon ymmärrettävyyden parantamiseksi. Lausunnoissa esitettiin, että julkisuutta tulisi laajentaa verovapaisiin tuloihin, kuten verovapaisiin osinkoihin tai lahjoihin.

Tällä esityksellä on tarkoitus toteuttaa hallitusohjelmaan kirjattu tavoite verotuksen päättymisen jälkeen muuttuneiden tietojen tulemisesta julkiseksi. Esityksellä ei ole ollut tarkoitus laajentaa julkisuutta uusiin verotusta koskeviin tietoihin, vaan ainoastaan tehdä julkisiksi nykyisin julkisiin verotustietoihin tehdyt muutokset. Verotustietojen tietosisällön laajentaminen uusiin tietoihin on oma kysymyksensä, jota ei tässä esityksessä ole mahdollista selvittää.

6 Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Suhde muihin säädöksiin. Pykälässä säädetään verotietolain säännösten suhteesta muihin säädöksiin. Voimassa oleva säännös sisältää informatiivisen viittauksen julkisuuslakiin ja tietosuojalakiin. Pykälän mukaan julkisuuslain ja tietosuojalain säännöksiä sovelletaan verotusasiakirjoihin ja -tietoihin, ellei verotietolaissa tai muussa laissa toisin säädetä.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus tietosuojalakiin poistettaisiin. EU:n tietosuojasetus ja asetusta täydentävä kansallinen tietosuojalaki ovat korvanneet 1.1.2019 kumotun henkilötietolain. Tietosuojasetusta sovelletaan verotuksen yhteydessä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn joko suoraan tietosuojasetuksen soveltamisalan tai tietosuojalain 2 §:n 1 momentin säännöksen nojalla. Pykälässä ei siten ole tarpeen säilyttää viittausta tietosuojalakiin tai lisätä viittausta tietosuojasetukseen.

Viittaus julkisuuslakiin säilytettäisiin pykälässä. Säännöksen mukaan julkisuuslakia sovelletaan verotusasiakirjoihin ja -tietoihin, jos verotietolaissa tai muussa laissa ei ole toisin säädetty. Informatiivisia viittauksia yleislakeihin pyritään lähtökohtaisesti välttämään erityislainsäädännössä. Sääntelyn selkeyden vuoksi viittausta julkisuuslakiin voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, kun otetaan huomioon, että verotietolain julkisuutta ja salassapitoa koskeva sääntelyratkaisu poikkeaa tietyiltä osin julkisuuslaissa omaksutusta.

Verotietolain 2 §:ää koskevissa hallituksen esityksen perusteluissa (HE 149/1999 vp) on seikkaperäisesti tuotu esiin, miltä osin julkisuuslakia sovelletaan yleislakina ja miltä osin verotietolaki poikkeaa säännöksistä. Pykäläperusteluissa on muun ohessa todettu, että julkisuuslain julkisuusperiaatetta sekä viranomaisen ja asiakirjan määritelmää koskevia säännöksiä samoin kuin asiakirjan julkiseksi tuloajankohtaa koskevia säännöksiä noudatettaisiin myös verotusasiakirjoihin ja niihin sisältyviin tietoihin siltä osin kuin verotietolaissa ei toisin säädetä. Tiedonsaanti julkisesta asiakirjasta, tiedon antaminen asiakirjan julkisesta osasta ja oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta määräytyisivät julkisuuslain säännösten nojalla. Asiakirjasalaisuuteen, vaihtolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovellettaisiin julkisuuslain 22 ja 23 §:ää.

Verotietolain 2 §:n ohella myös lain 3 ja 4 §:ssä on viitattu julkisuuslain soveltamiseen. Lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, että tietojen saamiseen julkisesta Verohallinnon hallussa olevasta

verotusasiakirjasta sovelletaan julkisuuslain säännöksiä. Lain 4 §:n 3 momentin mukaan asianosaisten oikeudesta saada tieto salassa pidettävästä verotusasiakirjasta puolestaan säädetään julkisuuslaissa.

5 §. Tuloverotuksen julkiset tiedot. Pykälän *1 momentissa* säädetään niistä luonnollisia henkilöitä koskevista tuloverotuksen tiedoista, jotka ovat julkisia. Pykälän *3 momentissa* puolestaan säädetään yhteisöjen ja yhteisötuksien tuloverotuksen julkisista tiedoista. Tuloverotuksen julkisista tiedoista ehdotetaan poistettavaksi 1 momentin 5 kohdassa (luonnolliset henkilöt) ja 3 momentin 3 kohdassa (yhteisöt ja yhteisetuudet) mainitut ennakoiden yhteismäärää koskevat tiedot.

Ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitys muiden julkisten tietojen rinnalla on vähäinen. Ennakoverojen hyväksi lukemista koskevissa säännöksissä tapahtuneet muutokset ovat myös osaltaan vähentäneet ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitystä julkisena tietona. Aikaisemmasta poiketen kyseinen tieto voi nykyisin sisältää myös sellaisia määrättyjä ennakkoveroja, joita verovelvollinen ei ole maksanut.

Verotustietojen julkisuuden laajentamisessa muutosverotuksen tietoihin on pidetty lähtökohdana, että samat tiedot ovat julkisia sekä säännönmukaisessa verotuksessa että verotuksen päättymisen jälkeen tehdyissä verotuksen muutoksissa.

Pykälän *2 tai 4 momenttia* ei ehdoteta muutettavaksi.

Pykälän *5 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä olevat viittaukset 1 ja 3 momenttiin kohtiin muutettaisiin vastaamaan ehdotetun säännöksen mukaista kohtanumerointia. Momenttiin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Pykälän *6 momenttia* ei ehdoteta muutettavaksi. Säännönmukaisen verotuksen tietojen julkistamisajankohta pysyisi ennallaan. Pykälän 1 ja 3 momentissa tarkoitetut säännönmukaisen tuloverotuksen tiedot olisivat siten jatkossakin julkisia verotuksen päättymishetken mukaisina ja tulisivat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *7 momentti*, jossa säädettäisiin tuloverotuksen muutosverotustietojen julkisuudesta. Säännöksen mukaan, jos 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, olisivat myös muutetut tiedot julkisia. Tiedot olisivat julkisia samassa laajuudessa kuin säännönmukaisessa verotuksessa. Verotuksen muuttamista koskeva päätös perusteluineen ei siten tulisi jatkossakaan julkiseksi, vaan julkisuus rajoittuisi pykälän 1 ja 3 momentissa lueteltuihin tietoihin. Verovelvollisen nimi säilyisi verotuksen julkisissa tiedoissa samana kuin se on ollut säännönmukaisen verotuksen julkisissa tiedoissa, vaikka nimi olisi muuttunut säännönmukaisen verotuksen tietojen julkaisemisen jälkeen avioliiton solmimisen tai avioeron yhteydessä taikka muun syyn johdosta.

Verotustietojen julkisuus koskisi kaikkia verotuksen muuttamista koskevia päätöksiä, joiden johdosta verovelvollisen verotuslaskentaa muutetaan. Jos verotuksen oikaisulautakunnan, hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä ei muuteta muutoksenhaun kohteena olevaa verotusta, päätöksen perusteella ei muodostuisi julkaistavia verotustietoja. Tuomioistuimen päätöksen julkisuus määräytyisi oikeudenkäynnin julkisuutta koskevan sääntelyn perusteella, eikä ehdotettava sääntely vaikuttaisi siihen. Pykälän 1 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot olisivat siten julkisia sekä silloin, kun verovelvollisen verotusta on muutettu viranomaisaloitteisesti verotuksen oikaisupäätöksellä että silloin, kun verotusta muutetaan verovelvollisen tai veronsaajan tekemään oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetun päätöksen pe-

rusteella. Myös verotusmenettelystä annetun lain 75 §:ssä tarkoitetun seurannaismuutoksen perusteella muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi. Julkisista tiedoista ei kuitenkaan kävisi ilmi, minäkalaiseen päätökseen muutos perustuu.

Ehdotetussa 7 momentissa säädettäisiin lisäksi muutosverotustietojen julkiseksi tulemisen ajankohdasta. Verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneet tiedot tulisivat julkiseksi päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, mutta kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20. päivänä. Esimerkiksi helmikuussa 2025 tehdyn verotuksen muuttamista koskevan päätöksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi maaliskuun 20. päivän 2025 jälkeen. Jos verotusta muutetaan hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä, Verohallinto oikaisee maksuunpanon tuomioistuimen päätöksen edellyttämällä tavalla. Tietojen julkiseksi tulon ajankohta laskettaisiin tällöin Verohallinnon tuomioistuimen päätöksen johdosta tekemän maksuunpanon oikaisupäätöksen tekemisestä.

Joustava tietojen julkistamisajankohtaa koskeva säännös antaisi Verohallinnolle mahdollisuuden varautua paremmin tietojen oikeellisuuden varmistamiseen ja testaukseen mahdollisissa häiriötilanteissa kuin säännös, jossa julkistamispäivästä olisi säädetty tarkasti päivämäärän tasolla.

Verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotukseen voivat joissain tilanteissa olla markkinoiden väärinkäytöstä (markkinoiden väärinkäyttöasetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY ja komission direktiivien 2003/124/EY, 2003/125/EY ja 2004/72/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 596/2014 7 artiklassa tarkoitettua sisäpiiritietoa. Sisäpiiritietoa koskeva sääntely ei ole esteenä tässä esityksessä ehdotetuille verotietolain muutoksille. Koska verotustietojen julkistaminen ajoittuisi ehdotuksen mukaan päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden 20. päivän jälkeiseen aikaan, olisi verovelvollisella kuitenkin päätöksen saatuaan riittävästi aikaa täyttää mahdollinen markkinoiden väärinkäyttöasetuksen 17 artiklassa tarkoitettu sisäpiiritietoa koskeva julkistamisvelvollisuus ennen verotustietojen julkiseksi tulemistä.

Verotuksen verovelvolliskohtaisen päättymisen takia verotuksen muuttamista koskeva päätös voidaan tehdä jo ennen laissa säädettyä ajankohtaa, jolloin verotus viimeistään päättyy. Verotusmenettelystä annetun lain 49 §:n 5 momentin mukaan yhteisön ja yhteisetuuden verotus päättyy viimeistään kymmenen kuukauden kuluttua verovuoden päättymiskuukauden lopusta lukien. Muun verovelvollisen kuin yhteisön ja yhteisetuuden verotus päättyy viimeistään verovuoden päättymistä seuraavan kalenterivuoden lokakuun lopussa. Näitä tilanteita varten ehdotetaan säädettäväksi poikkeus muutosverotustietojen julkiseksi tulemisen ajankohtaan.

Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuotta seuraavan kalenterivuoden lokakuun loppua, edellä tämän pykälän 1 ja 3 momentissa tarkoitetut muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuussa. Poikkeus on tarpeen koska, säännönmukaisen verotuksen tiedot tulevat julkiseksi vasta verovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa. Ilman säädettyä poikkeusta muutosverotuksen tiedot voisivat tulla pääsäännön mukaisesti julkiseksi ennen säännönmukaisen verotuksen tietoja, mikä ei olisi perusteltua. Ehdotetun säännöksen mukaisesti esimerkiksi verovuotta seuraavan vuoden elokuussa tai lokakuussa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen perusteella muutetut tiedot tulisivat julkisiksi marraskuussa.

Esimerkki 1: Verotuksen oikaisulautakunta tekee päätöksen verovuotta 2022 koskevaan verovelvollisen tuloverotusta koskevaan oikaisuvaatimukseen 14.9.2024. Päätöksen myötä muuttuneet verotuksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi päätöksen tekemistä seuraavassa kuussa, mutta kuitenkin aikaisintaan 20.10.2024.

Esimerkki 2: Verovelvollisen verovuoden 2023 tuloverotus on päättynyt 10.6.2024. Verohallinto oikaisee verovelvollisen verotusta tämän vahingoksi 15.9.2024 tehdyllä päätöksellä. Päätöksen myötä muuttuneet verotuksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi 20.11.2024 tai sitä myöhäisempänä päivämääränä marraskuussa 2024.

6 §. Kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ja erät muut julkiset verotustiedot. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon verotustietojen julkisuuden laajeneminen myös kiinteistöverotuksen verotuksen päättymisen jälkeen tehtyihin muutoksiin. Säännöksen mukaan saman pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut kiinteistöverotuksen julkiset tiedot (kiinteistötunnus, kiinteistön laskennallinen kiinteistövero ja kiinteistöverovelvollisen nimi) olisivat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulisivat julkiseksi verovuoden marraskuun alussa. Tältä osin pykälään ei ehdotettaisi muutoksia.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin kiinteistöverotuksen muutosverotustietoja koskeva kohta. Jos kiinteistöverotuksen julkisia tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, olisivat myös muutetut tiedot julkisia. Verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneet tiedot tulisivat julkisiksi päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, mutta kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20. päivänä. Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuoden lokakuun loppua, kiinteistöverotuksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi verovuoden marraskuussa, mutta kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20. päivänä.

Julkiseksi tulemisen ajankohta kiinteistöverotuksessa noudattaisi samoja periaatteita kuin tuloverotuksessa kuitenkin sillä erotuksella, että kiinteistöverotuksessa säännönmukaisen verotuksen tiedot tulevat julkiseksi samana vuonna marraskuun alussa, kun taas tuloverotuksessa säännönmukaisen verotuksen tiedot tulevat julkiseksi verovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa. Myös kiinteistöverotuksessa verotuksen päättymisen tapahtuu verovelvolliskohtaisesti. Tämän johdosta muuttuneiden verotustietojen julkistamisen ajankohdasta on säädettävä erikseen niissä tilanteissa, joissa kiinteistöverotukseen on tehty verotuksen päättymisen jälkeen muutoksia ennen verovuoden lokakuun loppua.

Esimerkki 1: Verotuksen oikaisulautakunta tekee päätöksen vuoden 2023 kiinteistöverotusta koskevaan verovelvollisen oikaisuvaatimukseen 14.9.2024. Päätöksen myötä muuttuneet kiinteistöverotuksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi päätöksen tekemistä seuraavassa kuussa, mutta kuitenkin aikaisintaan 20.10.2024.

Esimerkki 2: Verovelvollisen verovuoden 2024 kiinteistöverotus on päättynyt 10.6.2024. Verohallinto oikaisee verovelvollisen kiinteistöverotusta tämän vahingoksi 15.9.2024 tehdyllä päätöksellä. Päätöksen myötä muuttuneet kiinteistöverotuksen julkiset tiedot tulisivat julkisiksi 20.11.2024 tai sitä myöhäisempänä päivämääränä marraskuussa 2024.

Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta muutoksia siltä osin kuin kysymys on 1 momentin 2 tai 5 kohdassa tarkoitettujen tietojen julkisuudesta ja julkiseksi tulemisen ajankohdasta.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.9.2024. Lakia sovellettaisiin ensimmäistä kertaa tuloverotuksessa verovuoden 2022 muutosverotuksen tietoihin ja kiinteistöverotuksessa verovuoden 2023 muutosverotuksen tietoihin. Ennen lain voimaantuloa tuloverotuksen verovuoden 2022 ja vuoden 2023 kiinteistöverotuksen muuttuneet julkiset tiedot tulisivat julkisiksi lain voimaantulon jälkeen syyskuussa 2024. Verovuotta 2022 edeltävien verovuosien tuloverotuksen muutosverotuksen tiedot tai verovuotta 2023 edeltävät kiinteistöverotuksen muutosverotuksen tiedot eivät tulisi julkisiksi.

8 Suhde muihin esityksiin

8.1 Suhde talousarvioesitykseen

Julkisten tietojen uuden sovelluksen investointi- ja käyttöönottokustannukset katettaisiin vuosien 2020–2023 harmaan talouden torjunnan toimenpideohjelman yhteensä 1 280 000 euron investointivaruudesta, ja tältä osin määräraharave on jo huomioitu Verohallinnon voimassa olevassa määrärahaehyksessä vuosille 2022–2023. Verohallinnon tavoitteena on, että nykyisin Julkis-sovelluksessa olevien verovuosien julkiset verotustiedot siirretään uuteen sovellukseen viimeistään vuonna 2026 ja Julkis-sovellus lakkautetaan. Sovelluksen vuosittaiset käyttömenot Verohallinto kattaisi tällöin voimassa olevasta määrärahaehyksestään.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

9.1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan, että tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkisia tietoja koskevia säännöksiä muutetaan säätämällä muutosverotuksen tietojen julkisuudesta. Ehdotetut muutokset koskevat sekä luonnollisten henkilöiden että yhteisöjen julkisia verotustietoja. Lakiehdotusta on arvioitava sekä yleisöjulkisuuden että tietojen salassapidon ja luottamuksellisuuden näkökulmasta. Ehdotus on siten merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan sekä perustuslain 12 §:ssä säädetyn julkisuusperiaatteen kannalta.

9.2 Julkisuusperiaate

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on myös oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta ja julkisuusperiaatteen toteuttamisesta säädetään julkisuuslaissa. Julkisuuslakia sovelletaan verotusasiakirjoihin ja -tietoihin muun muassa julkisten tietojen antamista ja menettelyä koskevilta osin, mutta tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen tietojen julkisuus ja salassapito perustuvat keskeiseltä osin erityislakiin, lakiin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta.

Perustuslakivaliokunta on kannanotoissaan pitänyt tärkeänä, että valtioneuvostossa selvitetään kokonaisvaltaisesti verotustietojen ja niitä vastaavien tietojen julkisuuden ja salassapidon suhdetta perustuslain mukaiseen julkisuusperiaatteeseen (PeVL 40/2005 vp, s.2/II ja PeVL 4/2014 vp, s.4/II). Valiokunta on todennut lausunnossaan PeVL 4/2014 vp, s. 3, että yksityisten verovelvollisten taloudellista asemaa koskevien tietojen salassapidolla pyritään suojaamaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattua yksityiselämää. Toisen perusoikeuden edistäminen on sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa (samoin esimerkiksi PeVL 2/2008 vp, s.2 ja PeVL 3/2009 vp, s.2). Henkilön taloudellista asemaa kuvaavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä myös perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan perusteella.

Käsiteltävänä oleva esitys perustuu hallitusohjelman mukaisesti harmaan talouden vastaisena toimenä verotuksen päättymisen jälkeen verotustietoihin tehtyjen muutosten julkiseksi säätämiseen. Esitys edistäisi ja laajentaisi osaltaan perustuslain mukaisen julkisuusperiaatteen toteuttamista verotuksen toimittamisessa. Muutosverotuksen tietojen julkisuus antaisi kattavamman ja täsmällisemmän tiedon toimituksesta tuloverotuksesta ja kiinteistöverotuksesta. Julkisuus koskisi kaikkia tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen muuttamista koskevia päätöksiä. Julkista ei olisi

tieto siitä, minkälaiseen päätökseen muutos perustuu, vaan tiedot olisivat julkisia vastaavassa laajuudessa kuin säännönmukaisessa verotuksessa. Samaa rajausta voitaisiin pitää perusteltuna huomioon ottaen toisaalta oikean ja yhdenmukaisen verotuksen toimittamiseen liittyvän yleisen edun, mikä edellyttää kattavien ja luotettavien tietojen saantia verotusta varten sekä toisaalta ne yksityiset edut, mitkä liittyvät ilmoittamisvelvollisten yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan sekä liike- ja ammattisalaisuuksiin.

Lakiehdotukseen sisältyy myös ehdotus tuloverotuksen julkisten tietojen luettelon tietosisällön supistamisesta siten, että ennakoiden määrää koskeva tieto ei enää jatkossa olisi julkinen. Ennakoiden määrää koskeva tieto voi sisältää ennakoiden hyväksi lukemista koskevan lakimuutoksen¹ jälkeen maksettujen ennakoverojen lisäksi sellaisia hyväksi luettuja ennakoveroja, joita verovelvollinen ei ole tosiasiallisesti maksanut. Ennakoiden määrää koskevan tiedon merkitys on muuttunut lakimuutosten johdosta siten, että sitä voidaan tietyissä tilanteissa pitää jopa harhaanjohtavana. Ennakoiden yhteismäärä yksittäisenä julkisena verotustietona ei myöskään enää edistä niitä yleisiä tavoitteita, joita verotustietojen julkisuudella tavoitellaan. Julkisuuden rajoittamista voidaan tältä osin pitää välttämättömänä poikkeuksena julkisuusperiaatteen.

Verotustietojen julkaisemistapaan ja tietojen antamiseen julkisista verotustiedoista ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia. Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkiset tiedot olisivat nähtävillä erillisessä sovelluksessa Verohallinnon palvelupisteissä olevilla asiakaspääteillä. Sovelluksesta olisi nähtävissä sekä säännönmukaisen verotuksen tiedot että verotuksen päättymisen jälkeen muuttuneet tiedot. Tietoja annettaisiin edelleen myös otteina ja puhelimitse. Verohallinnon tietopalvelu vastaisi sähköisistä tietojen luovutuksista. Lakiehdotuksen nojalla tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkisten tietojen antamiseen sovellettaisiin siten yleislain eli julkisuuslain säännöksiä.

9.3 Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen suojaa koskevat yleissäännökset sisältyvät yleiseen tietosuojasetukseen ja kansalliseen tietosuojalakiin.

Esityksessä ehdotettu sääntely kuuluisi tietosuojalain 2 §:n nojalla yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Sen mukaan tietosuoja-asetusta sovelletaan sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun toiminnan eli sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Tietosuoja-asetus on siten tuloverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa henkilötietojen käsittelyssä sovellettavaa ja velvoittavaa lainsäädäntöä. Asetuksen puitteissa on mahdollista antaa ja pitää voimassa kansallista lainsäädäntöä, jolla tarkennetaan tai täsmennetään asetuksen säännöksiä.

Tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen julkisten henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on sallittua, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Ehdotettu verotustietojen julkisuuden laajentaminen myös verotuksen päättymisen jälkeisiin tietoihin toteuttaisi tietosuoja-asetuksen vaatimusta tietojen oikeellisuudesta ja ajan-

¹ Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta (50/2017)

tasaisuudesta. Se täyttäisi siten myös tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti yleisen edun mukaisen tavoitteen. Ehdotetut muutokset ovat myös oikeasuhtaisia sen varmistamiseksi, että henkilöiden verotusta koskevat julkiset tiedot ovat oikean sisältöisiä ja ajantasaisia.

Kansallinen liikkumavara

Perustuslakivaliokunta on todennut, että on lähtökohtaisesti riittävää, että henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomaistoiminnan sääntelyn osalta nykyistä kansallista sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suoja ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta korostaa kuitenkin edelleen, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (ks. esim. PeVL 17/2019 vp, s. 2–3, PeVL 29/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2018 vp, s. 4, PeVL 14/2018 vp, s. 7, PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on todennut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja että erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5 ja PeVL 26/2018 vp, s. 2–3).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa mahdollistetaan kansallisen liikkumavaran käyttäminen. Edellä mainituissa kohdissa on viitattu nimenomaisesti tietosuoja-asetuksen IX luvussa säädettyihin erityisiin tietojenkäsittelytilanteisiin, joiden perusteella kansallista liikkumavaraa voidaan käyttää. Tässä esityksessä kansallisen liikkumavaran käyttäminen perustuu tietosuoja-asetuksen 86 artiklaan, jossa säädetään henkilötietojen käsittelystä ja virallisten asiakirjojen julkisuudesta. Artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännöllä on mahdollisuus sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan. Verotustietojen julkisuudesta säädetään verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa erityislaissa. Käsiteltävänä olevassa lakiesityksessä on yhteensovitettu sekä yksityiselämän ja henkilötietojen suoja että julkisuusperiaate. Tietojen julkisuutta laajennetaan siten, että julkisiksi tulevat tuloverotuksen ja kiinteistöverotuksen tiedot ovat yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla täsmällisiä eli vastaavat asianomaisena verovuonna toimitettua verotusta siihen tehtyine muutoksineen. Julkiset tiedot antavat oikeamman kuvan verotuksesta, kun myös muutoksenhaun mukaiset tiedot ovat nähtävillä. Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja on huomioitu esityksessä siten, että julkisia eivät ole verotuksen muutosta koskevat päätökset niihin liittyvine asiakirjoineen, vaan laissa säädetyt verotuksen lopputulosta kuvaavat tiedot. Lisäksi julkisten tietojen luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia käyttötarkoituksineen silloin, kun julkisia henkilötietoja luovutetaan tallennetussa muodossa.

Lakiesitys ei hallituksen käsityksen mukaan ole ongelmallinen perustuslain 10 §:n 1 momentin tai perustuslain 12 §:n 2 momentin kannalta. Lakiesityksessä on käytetty asianmukaisesti tietosuoja-asetuksen suoma kansallista liikkumavaraa.

HE 105/2022 vp

Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 2 ja 5 § sekä 6 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 2 § laissa 441/2022, 5 § laeissa 851/2010, 493/2012 ja 900/2018 sekä 6 §:n 2 momentti laissa 22/2018, seuraavasti:

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

5 §

Tuloverotuksen julkiset tiedot

Vuosittain toimitetussa verotuksessa tuloverotuksen julkisia verotustietoja ovat verovelvollisen nimi, syntymävuosi ja se maakunta, jonka alueella verovelvollisen verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee. Verovelvollisten, jotka verotetaan verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti, mutta joilla ei ole verotusmenettelystä annetun lain 5 §:n mukaista kotikuntaa, julkisia verotustietoja ovat nimi ja syntymävuosi sekä maakunta, jonka alueella sijaitsee se Verohallinnon yksikkö, joka on toimittanut verovelvollisen verotuksen. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

- 1) valtionverotuksessa verotettavasta ansiotulosta;
- 2) valtionverotuksessa verotettavasta pääomatulosta;
- 3) kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta;
- 4) tuloverosta, kunnallisverosta sekä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärästä;
- 5) veronkannossa maksettavasta ja palautettavasta määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tuloverotuksen julkisten tietojen luettelo laaditaan maakunnittain.

Vuosittain toimitetussa verotuksessa yhteisöjen ja yhteisetuoksien verotustiedoista julkisia ovat verovelvollisen nimi, kotikunta sekä yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

- 1) verotettavasta tulosta;
- 2) maksuunpannun veron yhteismäärästä;
- 3) veronkannossa maksettavasta tai palautettavasta määrästä.

Henkilön ja yhteisön yleisradioveron määrä sisältyy 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärään.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 3 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun määrään ei sisälly huojennettu viivästyskorko eikä palautuskorko.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisina ja tulevat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa.

Jos 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, myös muutetut ovat tiedot julkisia. Verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä

muuttuneet tiedot tulevat julkiseksi Verohallinnon päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä. Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuotta seuraavan kalenterivuoden lokakuun loppua, 1 ja 3 momentissa tarkoitettujen muuttuneiden tietojen julkisuus verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuussa, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä.

6 §

Kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ja eräät muut julkiset verotustiedot

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi verovuoden marraskuun alussa. Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, myös muutettujen tietojen julkisuus verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneiden tietojen julkisuus Verohallinnon päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä. Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuoden lokakuun loppua, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen muuttuneiden tietojen julkisuus verovuoden marraskuussa, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi yhteisön verovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa. Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen tietojen julkisuus verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulevat julkisiksi sijoituksen tehneen verovelvollisen verotuksen päätyttyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan tuloverotuksen julkisiin verotustietoihin verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksen julkisiin verotustietoihin verovuodesta 2023 alkaen. Ennen lain voimaantuloa muuttuneet tuloverotuksen verovuoden 2022 ja kiinteistöverotuksen verovuoden 2023 julkiset verotustiedot tulevat julkisiksi lain voimaantulon jälkeen syyskuussa 2024.

Helsingissä 22.6.2022

Pääministeri

Sanna Marin

HE 105/2022 vp

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

Laki

verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 2 ja 5 § sekä 6 §:n 2 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 2 § laissa 441/2022, 5 § laeissa 851/2010, 493/2012 ja 900/2018 sekä 6 §:n 2 momentti laissa 22/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Suhde muihin säädöksiin

Verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) ja tietosuojalain (1050/2018) säännöksiä, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Verotusasiakirjoihin ja -tietoihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä, *jollei* tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

5 §

5 §

Tuloverotuksen julkiset tiedot

Tuloverotuksen julkiset tiedot

Vuosittain toimitetussa verotuksessa tuloverotuksen julkisia verotustietoja ovat verovelvollisen nimi, syntymävuosi ja se maakunta, jonka alueella verovelvollisen verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee. Verovelvollisten, jotka verotetaan verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti, mutta joilla ei ole verotusmenettelystä annetun lain 5 §:n mukaista kotikuntaa, julkisia verotustietoja ovat nimi ja syntymävuosi sekä maakunta, jonka alueella sijaitsee se Verohallinnon yksikkö, joka on toimittanut verovelvollisen verotuksen. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

1) valtionverotuksessa verotettavasta ansiotulosta;

2) valtionverotuksessa verotettavasta pääomatulosta;

Vuosittain toimitetussa verotuksessa tuloverotuksen julkisia verotustietoja ovat verovelvollisen nimi, syntymävuosi ja se maakunta, jonka alueella verovelvollisen verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:ssä tarkoitettu kotikunta sijaitsee. Verovelvollisten, jotka verotetaan verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti, mutta joilla ei ole verotusmenettelystä annetun lain 5 §:n mukaista kotikuntaa, julkisia verotustietoja ovat nimi ja syntymävuosi sekä maakunta, jonka alueella sijaitsee se Verohallinnon yksikkö, joka on toimittanut verovelvollisen verotuksen. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

1) valtionverotuksessa verotettavasta ansiotulosta;

2) valtionverotuksessa verotettavasta pääomatulosta;

Voimassa oleva laki

3) kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta;

4) tuloverosta, kunnallisverosta sekä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärästä;

5) *ennakoiden yhteismäärästä*;

6) veronkannossa maksettavasta ja palautettavasta määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tuloverotuksen julkisten tietojen luettelo laaditaan maakunnittain.

Vuosittain toimitetussa verotuksessa yhteisöjen ja yhteisötuksien verotustiedoista julkisia ovat verovelvollisen nimi, kotikunta sekä yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

1) verotettavasta tulosta;

2) maksuunpannun veron yhteismäärästä;

3) *ennakoiden yhteismäärästä*;

4) veronkannossa maksettavasta tai palautettavasta määrästä.

Henkilön ja yhteisön yleisradioveron määrä sisältyy 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärään.

Edellä 1 momentin 4 ja 6 kohdassa sekä 3 momentin 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuun määrään ei sisälly huojennettu viivästyskorke eikä palautuskorke.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisina ja tulevat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa.

Ehdotus

3) kunnallisverotuksessa verotettavasta tulosta;

4) tuloverosta, kunnallisverosta sekä maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärästä;

5) veronkannossa maksettavasta ja palautettavasta määrästä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tuloverotuksen julkisten tietojen luettelo laaditaan maakunnittain.

Vuosittain toimitetussa verotuksessa yhteisöjen ja yhteisötuksien verotustiedoista julkisia ovat verovelvollisen nimi, kotikunta sekä yritys- ja yhteisötunnus. Lisäksi julkisia ovat tiedot:

1) verotettavasta tulosta;

2) maksuunpannun veron yhteismäärästä;

3) veronkannossa maksettavasta tai palautettavasta määrästä.

Henkilön ja yhteisön yleisradioveron määrä sisältyy 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun maksuunpantujen verojen ja maksujen yhteismäärään.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 kohdassa sekä 3 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuun määrään ei sisälly huojennettu viivästyskorke eikä palautuskorke.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisina ja tulevat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuun alussa.

Jos 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, myös muutettut ovat tiedot julkisia. Verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneet tiedot tulevat julkiseksi Verohallinnon päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä. Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuotta seuraavan kalenterivuoden loppua, 1 ja 3 momentissa tarkoitettut muuttuneet tiedot tulevat julkisiksi verovuotta seuraavan kalenterivuoden marraskuussa, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ja eräät
muut julkiset verotustiedot*

*Kiinteistöverotuksen julkiset tiedot ja eräät
muut julkiset verotustiedot*

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi verovuoden marraskuun alussa. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi yhteisön verovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa. Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulevat julkisiksi sijoituksen tehneen verovelvollisen verotuksen päätyttyä

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi verovuoden marraskuun alussa. *Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja muutetaan verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä, myös muutetut tiedot ovat julkisia. Verotuksen muuttamista koskevassa päätöksessä muuttuneet tiedot tulevat julkiseksi Verohallinnon päätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä. Jos verotuksen muuttamista koskeva päätös on tehty ennen verovuoden loppua, 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut muuttuneet tiedot tulevat julkisiksi verovuoden marraskuussa, kuitenkin aikaisintaan kuukauden 20 päivänä.* Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tieto on julkinen verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulee julkiseksi yhteisön verovuotta seuraavan vuoden marraskuun alussa. Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot ovat julkisia verotuksen päättymishetken mukaisena ja tulevat julkisiksi sijoituksen tehneen verovelvollisen verotuksen päätyttyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lakia sovelletaan tuloverotuksen julkisiin verotustietoihin verovuodesta 2022 alkaen ja kiinteistöverotuksen julkisiin verotustietoihin verovuodesta 2023 alkaen. Ennen lain voimaantuloa muuttuneet tuloverotuksen verovuoden 2022 ja kiinteistöverotuksen verovuoden 2023 julkiset verotustiedot tulevat julkisiksi lain voimaantulon jälkeen syyskuussa 2024.